

1992 - 2017

25 ANYS JUGANT AMB FOC

Ball de Diables de Ribes
Colla Jove

Andreu Castro i Teixidó

Magí Fortuny i Poch

Oriol Riera i Arnaiz

L'espurna de tot plegat

No. La Colla Jove no fa 25 anys que participa a la Festa Major. Ni tampoc els seus membres més veterans, que ja sortien de diables i de timbalers per separat abans que comencessin a fer-ho junts en una mateixa colla.

El que celebrem aquest 2017 és precisament això: que ja ha passat un quart de segle des que una generació de diables i de timbalers ribetans va començar a sortir a les festes majors de Ribes de forma ininterrompuda com un sol grup. Una mateixa estructura de colla que encara avui segueix vigent, després d'iniciar

el seu camí conjunt per Sant Pau de 1992 dins la colla dels Diables Petits. Un grup humà que, a causa de la creixença natural dels seus membres, es converteix primer en Diables Mitjans (per Sant Pere de 1995) i que, **a partir de l'any 2002 (coincidint amb la imminent majoria d'edat del gran gruix dels seus integrants), esdevé la segona colla de diables adulta de Ribes. En aquell moment, ja sí, amb la denominació de Diables de Ribes Colla Jove.**

Però per què commemorar l'efemèride de 1992 i no la de 2002? La decisió no és d'ara. Ni casual. Els membres de la colla ja fa molts anys que l'entenen, la senten i la transmeten així. És el que fan la pràctica totalitat de colles de diables –i d'altres balls populars– d'arreu del país, que prefereixen evocar els seus orígens col·lectius abans que no pas la seva constitució en colla adulta o en entitat. En el cas de la Colla Jove, aquesta primera llavor es troba a la Festa Major de Sant Pau de 1992, que és la data en què els diables i els timbalers que després es convertirien en Colla Jove comencen a sortir plegats. A compartir les

Cercavila de Vigília de Sant Pau de 2015
Autora: Clàudia Sauret i Verdejo

"Ah! Ara resulta que també fem 15 anys com a colla adulta? Doncs, per Sant Pere, una altra separata, no?"

25 anys jugant amb foc no és la història de la Colla Jove. És el relat reflexiu que, a títol personal i amb el consentiment dels membres actuals, en fem tres dels seus integrants més veterans. Una recopilació de vivències pròpies amanida amb visions i records d'altres companys i excompanys de colla. Traçats diversos de vida i festa que, junt amb el testimoni de diables i timbalers ribetans de diferents generacions, contextualitzen la trajectòria de la Colla Jove dins l'apassionant i encara desendreçada història del ball de diables a Ribes. Tot just un quart de segle. Vint-i-cinc anys com a diables i timbalers que, des d'edats i noms de colla diferents, hem viscut sempre de manera conjunta i amb la màxima intensitat.

No. La Colla Jove no fa 25 anys. Només va començar a néixer aquell Sant Pau de 1992.

seves particulars passions –tirar coets i tocar el timbal– sota el paraigües d'un mateix col·lectiu organitzat. Creixent personalment i com a grup, en un camí on no hi han faltat les il·lusions ni els desenganys. I la veritable raó de tot plegat: aquella és la data en què inicien la construcció, sense voler-ho ni adonar-se'n, d'un mateix sentiment de pertinença que ha perdurat al llarg de vinc-i-cinc anys.

L'actual Ball de Diables de Ribes Colla Jove no es podria concebre sense els motius que, l'any 2002, van portar els seus membres a prendre una decisió fins aleshores inèdita:

no incorporar-se a títol individual al Ball de Diables de Ribes per poder mantenir-se col·lectivament com a colla sobirana. I, al mateix temps, aquesta reafirmació com a grup propi tampoc no es podria entendre sense les singularitats

–la majoria d'elles, fruit de l'atzar i del context històric que els toca viure– que marquen el seu viatge previ pels Diables Mitjans i els Diables Petits.

Sortida d'Ofici de Sant Pere de 2013
Autor: Magí Fortuny i Albareda

135 anys de ball de diables a Ribes

Una anotació en un diari personal. Tan senzill i planer com això. La primera referència datada de la representació del ball de diables a Ribes apareix al dietari de Josep Bertran i Miret, un ribetà que l'any 1882 va deixar escrites unes paraules (...baile de diablos i bastons recorren las calles...) que, a l'espera de trobar una hipotètica documentació més antiga, marquen l'actual punt de partida de totes les generacions posteriors de diables ribetans.

Hi havia un ball de diables a Ribes abans de 1882? És probable. Sortia de manera regular per les festes majors? Difícilment.

La documentació recopilada fins ara, fruit del treball de diversos historiadors ribetans –amb Pere Coll i Milà al capdavant–, només permet afirmar que Ribes va gaudir de la presència

intermitent de diables per Sant Pau de 1882, Sant Pere de 1890, Sant Pau de 1913 i 1916, i Sant Pere de 1922 i 1929. Unes participacions en què els diables no només es limitaven a tirar coets en les cercaviles i les visites a les masies del poble, sinó que ja representaven una petita trama teatral que escenificava la lluita entre el bé i el mal (l'acte sacramental), la qual cosa fa preveure que també hi havia un acompanyament musical en forma de timbaler.

La Guerra Civil espanyola i la posterior dictadura franquista van estroncar d'arrel la prosperitat de la societat catalana i, en conseqüència, també de la seva cultura popular.

Però a Ribes, malgrat l'afectació dels primers anys de postguerra, hi va haver una recuperació folklòrica més ràpida que en la majoria de poblacions de Catalunya. La implicació en els balls populars de persones afins al règim va permetre la creació de nous

elements festius que, sota la seva prèvia aprovació i posterior supervisió, van revitalitzar

el folklore ribetà en una època eminentment fosca en tots els sentits.

Sortida d'Ofici de Sant Pere de 1956

Font: Teresa Alsina i Ferret

Bon exemple d'això és el mateix ball de diables, que per Sant Pere de 1951 –dos anys després de la presència del Ball de Diables de Vilanova a la Festa Major d'estiu– va tornar a tenir presència a Ribes gràcies a la implicació d'un grup de joves del poble. El responsable d'aquella colla reeixida era Albert Fuster i Torremorell "Paise", mentre que el personatge de Llucifer –aleshores conegut com a Diable Gros– l'interpretava Jaume Massó i Puig "Virella". Des d'aquella data, Ribes és de les poques poblacions catalanes que pot presumir d'haver tret al carrer, almenys una vegada a l'any, una colla de diables que reciti versos satírics i que vagi acompanyada per, com a mínim, un timbaler.

La recuperació del ball de diables a Ribes, l'estiu de 1951, obre una etapa que s'allarga fins al 1977.

Un període de vint-i-sis anys en què diversos grups de ribetans –se'n poden comptar un mínim de sis– donen vida a l'única colla de diables que hi ha al poble. En

ocasions, per garantir la supervivència del ball, lleves separades per més de dues dècades es veuen obligades a sortir juntes. Però, per norma general, la incorporació i la marxa de la colla de diables es fa de manera conjunta a través de promocions d'edats similars.

Baixada de Sant Pau de 1973

Font: Teresa Alsina i Ferret

L'apunt del Llucifer
 "Encara que no ho sembli, a Ribes també hi havia famílies que seguien dietes estrictes. Ja m'enteneu: que defensaven molt fort tot això del règim".

Per Sant Pau de 1972, els diables de l'època, capitanejats per Anton Milà i Muntané "Pinzell", donen vida a la llegenda escrita per Pere Carbonell i Grau, endinsant-se a les profunditats de Sota-ribes a la recerca d'un imponent Drac de Tres Caps (el primer de les seves característiques a tot el país). Aquest paper d'amfitrions en la presentació pública de la fera tricèfala no és cap casualitat. Fins a finals dels setanta, el nou drac i els diables ribetans s'estructuren en una mateixa colla i, fins i tot, fan diverses sortides conjuntament.

És també en aquest final de dècada quan Ribes veu néixer per primera vegada una segona colla de diables. Per Sant Pere de 1978, a les portes dels ajuntaments democràtics, Josep Maria Ramos i Cuadras impulsa la que, amb tota probabilitat, és la colla de diables infantil pionera a Catalunya. Els seus integrants tenen al voltant dels deu anys i el paper de Llucifer el representa Jordi Coll i Pascual "Peco".

Una Festa Major més tard, per Sant Pau de 1979, Ribes incorpora una tercera colla, dirigida en els primers anys per Manel Martínez i Garcia de Cort, Teresa Alsina i Ferret i Nemesi Mestre i Roig. També es tracta d'un grup infantil però, en aquest cas, està format per nens d'entre quatre i sis anys. Igual que la colla formada l'any anterior, aquesta també és la primera del país en el seu respectiu segment d'edat.

Les dues noves colles de diables infantils neixen sense un grup de timbalers propi que les acompanyi i, més enllà de la diferència d'edat dels seus membres, es distingeixen per un element determinant.

La colla de 1978 està formada per un lleva de diables que s'estructura al voltant de la figura del cap de colla i que va creixent de manera continuada fins a convertir-se en la colla gran de Ribes (de fet, quan es forma la colla infantil de 1979, ja deixa de ser la colla més petita). En canvi, la colla de 1979 manté un nom propi

col·lectiu –Diables Petits– i uns mateixos responsables adults que la fan perdurar en el temps encara que els seus integrants, a mesura que van creixent, vagin fent el salt a colles d'edat adolescent o ells mateixos en creïn de noves.

Aquella és la primera vegada, doncs, que una colla de diables de Ribes cobreix de manera fixa un segment d'edat concret (en aquest cas, el d'iniciació a la festa, que va des dels quatre fins a aproximadament els deu anys). Això, sumat a la curta edat dels seus primers membres, és el que acaba propiciant que les generacions actuals dels Diables Petits se sentin hereves d'aquesta segona colla infantil creada a Ribes, en contraposició a la formada un any abans.

La creació de dues colles infantils a les darreries dels setanta també provoca tres fets clau:

El primer és que, des d'aleshores, Ribes pot dir que sempre ha tingut, en el pitjor dels casos, una colla petita i una colla gran de diables en cada Festa Major (malgrat que, en diverses ocasions, la colla més adulta estigués formada íntegrament per menors d'edat).

El segon és que s'enceta un nou paradigma fins aleshores inèdit a les festes majors ribetanes: el recorregut simbòlic que fan els diables des que comencen a sortir amb la colla més petita fins que acaben arribant a la més gran. Un procés que enceten aquestes dues primeres tongades de diables infantils i que, precisament, tanca la generació que acaba convertint-se en la Colla Jove. I és que, darrere seu, ja no hi ha hagut cap lleva de diables i timbalers que hagi pogut esdevenir colla adulta mantenint-se com a col·lectiu.

I el tercer és que marca el punt de partida del *Fenomen Diables* al poble –encara vigent–, que el converteix en el segon ball popular més concorregut després del de bastons. Tant és així que, entre 1978 i 1994, a Ribes hi ha, pel cap baix, deu grups diferents de ribetans que fan el recorregut sencer des dels diables petits fins als diables grans com una mateixa estructura de colla. És a dir: que una generació que comença junta als Diables Petits va creixent de manera continuada –amb les lògiques entrades i sortides d'alguns dels seus membres– fins que acaba convertint-se en la colla de diables més veterana de la Festa Major.

Descans entre l'Anada i la Baixada de Sant Pau de 1980
Font: Anton Ferret i Baig

Baixada de Sant Pau de 1982
Autora: Teresa Alsina i Ferret

“Per una vegada que no hi tenim res a veure, millor que no remoguem gaire aquest tema de les colles infantils, que encara acabarem rebent nosaltres”.

Aquest creixement complet com a colla no sempre s'assoleix i, en cas de ser així, no sempre té la mateixa durada en el temps.

Per això, durant el període 1978-1994, hi ha festes majors amb dues, amb tres o amb quatre colles diferents de diables en funció de l'any. Això sí, totes elles comparteixen unes característiques comunes.

Les sis més destacades podrien ser les següents:

A excepció dels Diables Petits, les demès colles de diables no tenen cap nom propi col·lectiu que ajudi a distingir-les ni representen un segment d'edat de manera permanent. Això vol dir que, quan una promoció de diables ja és massa gran per seguir sortint als Diables Petits, els seus membres s'incorporen a una colla adolescent ja existent o en creen una de nova. En qualsevol dels dos casos, el cap de colla, que gairebé sempre assumeix el rol de Llucifer, és qui dóna el nom a la colla (tal com passa avui en dia amb pràcticament totes les colles de bastons).

Les colles de diables es nodreixen, sobretot, a partir d'integrants d'edats similars. Quan una lleva creix junta fins a convertir-se en la colla més antiga del poble i deixa de sortir, aquesta cedeix el seu lloc a la colla que va darrera seu. En la majoria de vegades, aquest relleu es fa en bloc.

La colla de diables més veterana de cada moment, encara que no estigui formada per membres majors d'edat, és la considerada per tothom com la colla gran de Ribes. Però sense que aquesta etiqueta la distingeixi en res de les altres colles de diables que també participen a la Festa Major. Ni se li canvia el nom a la colla, ni se la considera –com ara sí que passa amb el Ball de Diables– la colla hereva i continuadora de la tradició del ball de diables a Ribes iniciada el 1882.

Les colles de diables no disposen d'un grup de timbalers integrat a la colla i, segons com, ni tan sols en tenen un d'assignat de manera continuada en el temps. De fet, en moltes ocasions, no hi ha timbalers per a totes les colles de diables i, per tant, aquestes han de compartir acompanyament musical durant les cercaviles o, si més no, en el moment de recitar els seus versos satírics. Altres vegades, tot i haver timbalers per a cada colla de diables, també s'observa un desajust generacional entre els uns i els altres.

El Factor Mili. L'obligatorietat del servei militar a l'Estat espanyol fa que, en aquells anys, la majoria de diables i timbalers –igual que els integrants d'altres colles populars– deixessin de sortir a la Festa Major quan tot just han assolit la majoria d'edat.

Quan tornen, n'hi ha que es reenganxen a títol individual a la colla de diables que els venia per sota. Però la majoria dels que volen seguir sortint a la festa opten per apuntar-se a altres colles que, tradicionalment, han estat formades per membres de més edat (com el Drac de Tres Caps, els Gegants o colles concretes del ball de bastons). En qualsevol cas, l'opció majoritària després del pas per la mili és deixar de sortir a la Festa Major.

Si l'obligatorietat del servei militar dificulta la consolidació de les colles

adultes, l'arribada de la democràcia i una nova manera d'entendre i organitzar la Festa Major facilita la creació constant de nous grups de diables adolescents sorgits dels Diables Petits. Aquesta dualitat resulta clau per entendre la renovació periòdica de les colles de diables i, particularment, el constant relleu generacional d'unes festes majors ribetanes que, coincidint amb la configuració del primer govern municipal democràtic després de la dictadura, viuen un esclat de participació amb un marcat accent infantil.

“Llàstima que la Colla Jove no enganxés aquella època. A més d'un diable li hauria anat bé passar una temporada tancat al quartelillu”.

De tot aquest període 1978-1994, les úniques dues lles sorgides dels Diables Petits que han aconseguit perdurar en el temps com a colles adultes són, precisament, les que han acabat creant el Ball de Diables (el 1995) i la Colla Jove (el 2002). Dues generacions que tenen els seus orígens com a colla petita en els anys 1983 i 1992 respectivament i que, per primera vegada, trencaven la dinàmica iniciada a Ribes amb la creació de les dues primeres colles de diables infantils.

Però, molt probablement, la consolidació del Ball de Diables i de la Colla Jove no hagués estat possible sense la profunda reestructuració que pateixen les colles de diables de Ribes entre 1993 i 1995. El primer pas, després de Sant Pere de 1993, és la reunificació en una sola colla dels tres grups de diables no infantils que hi havia en aquell moment.

Cercavila de Vigília de Sant Pere de 1990
Autor: Magí Fortuny i Albareda

Versos per les masies del poble de Sant Pere de 1969

Autor: Francesc Humà i Jofre

Aquests estaven formats majoritàriament per menors d'edat i havien patit algunes tensions tant entre ells mateixos (a causa de suposats repartiments desiguals de carretilles) com amb la Comissió de Festes i l'Ajuntament (que els hi recriminaven comportaments poc cívics durant les cercaviles). El segon i definitiu pas té lloc l'estiu següent. Arran d'un desafortunat accident produït per Sant Pere de 1994, en què un diable pateix cremades greus perquè se li encén la bossa de coets que porta a sobre (sistema habitual al Ribes d'aquella època), els responsables de l'única colla adulta que queda en actiu decideixen canviar la dinàmica de les últimes dècades i convertir-la en un veritable ball de diables.

Les primeres decisions d'aquesta nova colla són renovar i unificar el vestuari de tots els seus membres, introduir les figures de la Diablessa i l'Àngel (que surt tirant foc durant els primers anys), recuperar l'acte sacramental de principis de segle i incorporar el grup de timbalers com una part més de la colla (el primer any, per cert, format gairebé exclusivament per noies). I un detall possiblement inadvertit però segurament cabdal per entendre aquest punt d'inflexió com un autèntic canvi d'època: la colla deixa de ser nominal –la de Xavier Coll i Pascual “Peco Xic”– per passar a ser el Ball de Diables de Ribes. És a dir: per molt que les persones canviïn, l'estructura de colla (el nom, el logotip, la indumentària, les maces, els ceptrots, els timbals o els diners que es puguin tenir com a grup) es manté per als que hi entrin en un futur.

En aquell moment, per tant, Ribes passa a tenir dues colles ja estructurades per perdurar en el temps: els Diables Petits i el nou Ball de Diables. O el que és el mateix: la colla petita, en la qual comencen a sortir tots els diables i timbalers ribetans, i la colla gran, en la qual hi han d'acabar tots els que vulguin seguir en actiu

Versos de Sant Pere de 2016
Autor: Miguel León i Naranjo

un cop hagin arribat a la majoria d'edat. El buit generacional que existeix entre aquestes dues colles encara està en fase de reconstrucció.

I aquest es comença a bastir, precisament, aquell mateix Sant Pere de 1995, amb la creació de la primera colla mitjana també estructurada, entenent com a tal una colla que ja té un nom propi col·lectiu –Diables Mitjans– i que està formada per un grup de diables i timbalers de la mateixa generació que ja pugen junts des dels Diables Petits.

Aquells preadolescents, encara tutelats per persones adultes, s'emmirallen en el nou Ball de Diables amb la il·lusió que, al cap d'uns anys, en puguin formar part.

La gran majoria d'aquells diables i timbalers són els que l'any 2002 acabaran creant la Colla Jove. I aquell 1995, sense saber-ho ni pretendre-ho, formen part d'una colla de diables mitjans que també marcarà el camí per a les colles que la seguiran des de sota

en un futur immediat. Aquest és el cas de la Colla Infernal (nascuda l'any 2000, de la mà de Josep Terreu i Hortet i Belinda Gil i Garcia, com a segona colla mitjana) i dels Dimonis de Ribes (fundats per Àngel Guasch i González, l'any 2001, com a segona colla petita). Com els Diables Mitjans, aquestes dues noves colles ja són concebudes com a pedrera del Ball de Diables i ja creixen estructurades com un sol grup de diables i timbalers.

L'any 2008, després que totes les colles de foc del moment consensuïn una nova organització generacional amb la Regidoria de Cultura i la Comissió de Balls Populars, s'aprofita el nom d'aquestes dues noves colles per denominar les úniques franges d'edat que encara no disposen d'una colla establerta que perduri en el temps. D'aquesta manera, la classificació actual determina que els Diables Petits van dels 6 als 10 anys; la Colla Infernal, dels 10 als 14; els Dimonis de Ribes, dels 14 als 18; i la Colla Jove i el Ball de Diables, a partir de la majoria d'edat.

Aquest nou model organitzatiu és el que escriu la penúltima pàgina dels primers 135 anys de ball de diables a Ribes. Una història que

Cercavila Vigília de Sant Pere de 1995
Autora: Teresa Alsina i Ferret

culmina en cinc colles d'edats, estils i tarannàs diferents però que, per sobre de tot, les uneix totes juntes en la representació d'una mateixa i eterna passió: el ball de diables.

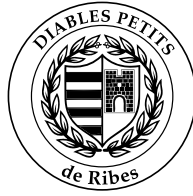

“Resumint: que som la primera colla petita que puja junta fins a ser adulta, la primera colla mitjana estructurada i la primera colla adulta que no vol entrar al Ball de Diables per poder cremar un carro en solitari?”

Cercavila de Vigília de Sant Pau de 2016
Autor: Miguel León i Naranjo

Diablers Petits

Escut recreat per Jordi Vendrell i Moreno

Sant Pau de 1992. La renovada Comissió de Festes s'estrena com a organitzadora de la Festa Major en la primera anada a l'ermita de Josep Antoni Blanco i Abad com a alcalde i de Josep Lluís Arnal i Avinyó com a regidor de Cultura. Són moments de canvi al poble i al conjunt del municipi. El Ribes d'aquella època té poc més de 7.000 habitants, mentre que l'enyorada TV Ribes, gran cronista del moment, tot just celebra el seu cinquè aniversari.

És una època d'una forta crispació política.

I el relleu a l'alcaldia, entre una UM9 que ha governat des de la restauració de la

democràcia i un PSC que ho fa per primer cop gràcies a l'abstenció de CiU i ERC, trasllada la tensió dels plens també a la Festa Major. De fet, aquell Sant Pau de 1992, que cau en divendres i dissabte, és el de la duplicitat d'actes entre el GER i l'Ajuntament. Així ho corroboren els mateixos versos dels diables. Una competència que porta fins a Ribes dues de les millors orquestres catalanes del moment, a més d'un Jordi LP que ha nascut com a icona televisiva i que segurament descobreix Ribes per primer cop.

Aquella també és la primera Festa Major en què el Drac de Tres Caps i els Gegants deixen de ballar al davant de l'Ajuntament durant les exhibicions de les colles i en què –casualitat o no– el recorregut de la Cercavila de Vigília deixa de pujar pel carrer del Pi per fer via per la carretera de Sitges i passar pel davant d'un Versailles en construcció. Aquella sortida del 24 de gener acaba amb l'actuació de les colles a l'interior d'un Local atapeït de gent i, just després, amb el llançament d'un petit castell de focs des d'una plaça de l'Església que encara no està enrajolada i que, en lloc de l'actual rellotge de sol, hi té un petit monument franquista –ja sense plaques que l'identifiquin com a tal– en honor als caiguts a la Guerra Civil (si més no, als del bàndol guanyador).

A nivell folklòric, aquella Festa Major d'hivern encara gaudeix amb els mocadors que fan voleiar les Gitanes del Vallès i amb uns Gegants Americanos que, en aquells anys, rememoren el passat indià compartit amb Sitges. Pel que fa als diables, Ribes disposa de quatre colles. La primera és la de Xavier Coll i Pascual "Peco Xic" que, tot i estar formada per menors d'edat, s'estrena com a colla gran precisament en aquella Festa Major. La segona i la tercera, que també són d'edats similars, tenen com a responsables Xavi Bertran i Rozada "Burgui" i Juan Pedro Martín i Santiago "Juanpe".

L'apunt del Lluçifer
"Per si no sabeu de quin indret estem parlant, ens referim al Barri Marítim de Ribes. Allò que queda entre Vallpineda i Rocamar".

Finalment, la quarta colla és la dels Diablers Petits, aleshores tutelada per Antoni Muñoz i Vicens junt amb l'ajuda d'altres pares de membres de la colla i, sobretot, de Francesc Juan i Alcázar. Allà comença un camí de vint-i-cinc anys que culmina en aquesta separata.

I és que el Sant Pau de 1992 és la primera Festa Major en què els diables i els timbalers que l'any 2002 formarien la Colla Jove comencen a sortir plegats en una mateixa colla: la dels Diablers Petits. Aquells inicis són tan casuals com descriptius de les festes majors anàrquiques del Ribes dels anys vuitanta i la primera meitat dels noranta. Però, per entendre el significat d'aquell debut conjunt, primer cal conèixer com s'havia estructurat la colla més petita durant els anys anteriors.

Des de 1979, amb la creació de la colla liderada per Manel Martínez i Garcia de Cort, Ribes

havia gaudit de manera ininterrompuda d'un grup estructurat de diables petits, des del qual sorgien les lleves que després nodrien o formaven noves colles de diables adolescents. El que no tenien les diferents generacions de diables que passaven per la colla petita era un grup estructurat de timbalers que creixés junt amb ells. De fet, la primera colla infantil de timbalers no va sortir al carrer fins Sant Pau del 1987, i va companyar els Diablers Petits fins al 1989. Els seus integrants, d'uns dotze anys, eren lleugerament més grans que els diables de la colla petita, que en tenien entre quatre i deu, i això va provocar que fessin el salt generacional en moments diferents. En aquest cas, com és lògic, els timbalers van abandonar la colla abans que els diables i, com que no hi havia ningú que els rellevés, van deixar els Diablers Petits altre cop sense acompanyament musical.

En aquest context, i davant l'absència d'un grup estructurat de timbalers petits, Magí Fortuny i Poch (per Sant Pau de 1990) i Andreu Castro i Teixidó (per Sant Pau de 1991) s'apunten a una colla de timbalers adolescents liderada per José Blaya i Hernández "Palomo". Per Sant Pere de 1991, altres nens nascuts entre 1984 i 1986 fan el mateix. És la primera vegada que a la

Cercavila de Vigília de Sant Pere de 1993
Autor: Magí Fortuny i Albareda

Festa Major de Ribes hi participen diversos timbalers tan petits, i la diferència d'edat respecte els membres més veterans de la colla propicia que aquests darrers convidin els més menuts a fer el seu propi camí. Concretament, formant una colla de timbalers pròpia i d'edat homogènia que serveixi per tornar a acompanyar musicalment els Diables Petits.

El suggeriment té tota la lògica del món. L'únic inconvenient és que la decisió la prenen i l'anuncien, de manera irrevocable, a mitja

Cercavila de Vigília (per ser precisos, a la cruïlla del carrer Jaume Balmes amb el carrer Major). Entre cares de sorpresa i algun que altre plor, aquells petits timbalers acaben la Festa Major d'estiu com poden. D'entrada, intentant seguir els que fins feia uns minuts eren els seus companys de colla, amb la intenció de continuar tocant el timbal amb ells. Però no els hi resulta fàcil. Els que havien sigut els seus mestres musicals no paren de moure's amunt i avall de la cercavila, aprofitant que hi ha més d'una colla de foc sense timbalers propis per a tocar en cada moment per a qui més els convé (coses que passaven en aquella època, en què les cercaviles no estaven tan estructurades com ara).

Mig any després, tot es veu d'una altra manera. Aquella separació traumàtica de l'anterior Festa Major d'estiu dona peu, per Sant Pau de 1992, a la creació d'un grup organitzat de timbalers. Ells seran els encarregats d'acompanyar els Diables Petits de manera ininterrompuda fins a Sant Pau de 1995, quan uns i altres passaran conjuntament a ser Diables Mitjans. En aquell grup de diables petits ja hi ha Isaac Domínguez i Falguera, Miquel Muñoz i Rafel i Josep Bertran i Rozada "Pepi", que avui en dia encara segueixen en actiu a la Colla Jove. Aquella coincidència històrica serà l'inici de la primera fornada de diables i timbalers ribetans que, amb el pas dels anys, acabarà pujant de manera conjunta com un sol grup estructurat des de la colla més petita fins a convertir-se en colla adulta.

Un procés que, evidentment, es produeix per inèrcia. Amb total naturalitat. I és que, en aquells anys, les colles funcionen de manera molt intuïtiva.

Baixada de Sant Pau de 1994
Autor: David Guillaumes i Comas

Bona prova d'això és com s'organitza aquesta generació de diables i timbalers petits. A la part de diables, encapçalada per Antoni Muñoz i Vicens, és impossible saber quants participants hi haurà fins mitja hora abans de cada cercavila de vigília, quan tots ells es presenten al punt de sortida acompanyats dels seus pares i mares. Els responsables adults de la colla no disposen de cap llista de membres i, de fet, aquesta és l'última generació de diables petits que participa a la festa sense assegurança de l'Ajuntament. A la part de timbalers, coordinada per Eusèbia Poch i Carbonell, el fet de ser un número força més reduït de participants facilita la comunicació entre les mares, que acorden els assajos abans de les festes majors (cada dia, a casa d'un timbaler diferent) i que per Sant Pere de 1994 ja decideixen vestir els seus fills amb una faixa vermella i una samarreta blava —amb escut de Ribes inclòs— per evitar la calor produïda per la cassagues de sac, que fins aleshores també eren la indumentària clàssica de tots els timbalers ribetans.

Més enllà de la vestimenta, els diables i els timbalers s'organitzen per separat. De fet, no hi ha reunions organitzatives ni entre els mateixos pares dels diables ni entre els dels timbalers. Cada membre de la colla s'encarrega de la confecció del seu propi vestit i d'aconseguir una maça o un timbal per poder sortir. L'únic que tots tenen clar és que, per Festa Major, uns (els timbalers) han de col·locar-se darrere dels altres (els diables). Per ser concrets, entre el Drac de Tres Caps i els Gegants Pere i Paula, els únics que hi havia aleshores. Tenint en compte com funcionaven les festes majors de Ribes d'aquells temps, aquests primers passos de coordinació entre diables i timbalers ja suposen un avenç important.

Durant un parell de festes majors (les de Sant Pere de 1992 i 1993), els timbalers acompanyen els Diables Petits conjuntament amb el Drac Groc de la família Nicolás, una rèplica en petit del Drac de Sitges que a principis dels noranta també surt per les festes majors de Ribes i Puigmoltó. És l'època en què els diables només tiren piules i voladors sense canya, mentre que els timbalers toquen sobretot tres cançons: la *Principal* (l'antiga versió genuïnament ribetana), la *Creu Roja* i la *Samba*. La locomotora ja està en marxa. Propera parada: Diables Mitjans.

Baixada de Sant Pau de 1994
Autor: David Guillaumes i Comas

"Més que una colla de diables, allò semblava un esplai. Bé... una mica com la Colla Jove, que sempre ha sigut com una guarderia".

Diablers Mitjans

Escut dissenyat per David Salido i Martí

Sant Pere de 1995.

El municipi estrena govern –amb el retorn de Xavier Garriga i Cuadras a l'alcaldia i l'entrada de Ramon Moragues i Dols a la regidoria de Cultura– i les colles de foc ribetanes pateixen una profunda remodelació. Les tres colles de diables que l'any 1993 estan per sobre dels Diablers Petits s'unifiquen en una sola colla. I aquesta, al seu torn, fa el pas d'una colla nominal –la de Xavier Coll i Pascual “Peco Xic”– al Ball de Diablers de Ribes. Una declaració d'intencions que trenca la dinàmica de dècades anteriors. Per primera vegada, la colla més gran del moment es dota d'una estructura pròpia que li permet mantenir-se en el temps més enllà de la gent que en forma part en aquell moment concret.

Descans entre l'Anada i la Sortida d'Ofici de Sant Pere de 1995
Font: Francesc Juan i Alcázar

Aquest canvi de concepte, llavor del model de colles que hi ha actualment a Ribes, té una incidència directa en la creació dels Diablers Mitjans, la primera colla adolescent formada no per substituir la colla gran que la precedeix, sinó per aportar-hi diables i timbalers quan aquests ja siguin majors d'edat. Una colla que, tal com el seu nom indica, està pensada per a omplir un segment d'edat concret (en aquell moment, dels 10 als 18 anys) i no pas per acabar esdevenint una altra colla adulta.

Però el camí previ per passar dels Diablers Petits als Diablers Mitjans no és fàcil.

L'Ajuntament i la Comissió de Festes no veuen del tot clar crear una altra colla d'edat adolescent després de la reestructuració

de colles de diables efectuada durant els dos anys anteriors. Una remodelació que, aquell mateix Sant Pere de 1995, es completa dins l'àmbit de les colles de foc amb la substitució del Drac Groc pel Drac Petit. Sis mesos després, per Sant Pau de 1996, Ribes també estrena el seu propi Correfoc.

Aquell Sant Pere de 1995, la colla de Diablers Mitjans està formada, eminentment, pels diables i els timbalers que han pujat conjuntament des dels Diablers Petits, on han sigut reemplaçats per una generació tutelada per Josep Terreu i Hortet i Belinda Gil i Garcia que, pocs anys després, esdevindrà la Colla Infernal. La lleva dels nous Diablers Mitjans està integrada, sobretot, per nens i nenes dels anys 1984 i 1985, si bé també n'hi ha alguns de 1983 i 1986. La conversió a colla adolescent els permet sortir per primera vegada a la Matinal i a la cercavila nocturna de després del Castell de Focs. En aquest moment, també s'incorpora un ceptrot amb un escallot a cada costat i un crani a la part interior. Com que encara no hi ha les figures de Llucifer, Diablessa i Àngel, la nova maça grossa es va rotant entre tots els diables que surten a la colla.

Una altra novetat d'aquest període és l'ús de carretilles sense tro, després que els tres responsables adults de la colla (Francesc Juan i Alcázar, Antoni Muñoz i Vicens i Josep Pascual i Mestre “Pepeta”) hi dediquin diverses hores per treure'ls de forma manual. Amb el pas del temps, aquestes carretilles sense tro se substitueixen per unes altres amb piules i, finalment, per les convencionals amb tro.

“Sort que el concepte Esclavitud Folklòrica no estava recollit al codi penal. Si no, més d'una ONG ja ens hagués denunciat per explotació laboral”.

Cercavila de Vigília de Sant Pere de 1995
Font: Francesc Juan i Alcázar

És l'exemple més il·lustratiu d'una etapa marcada pel creixement constant dels membres de la colla, que passen de ser nens a adults.

Això també té connotacions en la manera de fer dels Diables Mitjans que, de manera natural, deixen de funcionar per la inèrcia de les persones adultes que encara els tutel·len per començar a agafar

una filosofia pròpia a partir de la implicació progressiva dels seus diables i timbalers.

L'època mitjana és apassionant perquè, com que s'estén al llarg de set anys, no hi ha ni una Festa Major sense canvis significatius. Des de bon començament, la part de timbalers ja s'espavila per assajar de manera autònoma al Parc de Salvador Espriu (conegut popularment com la plaça dels Ànecs). Amb Magí Fortuny i Poch i Andreu Castro i Teixidó com a caps de colla, l'absència de la perillositat de la pólvora facilita una autogestió sense tanta presència dels pares.

Matinal de Sant Pere de 1997

Autor: Magí Fortuny i Albareda

De fet, ells mateixos s'encarreguen de fer les primeres llistes de membres i de decidir a qui s'assignen els timbals de fusta i cordes que aleshores cedeix l'Ajuntament. Aquests instruments s'usen de manera compartida amb les colles de foc de les Roquetes i complementen els timbals que són propis de cadascú. L'empenta d'aquell moment també fa que el grup de timbalers encarregui, amb l'acompanyament d'Eusèbia Poch i Carbonell, la seva primera samarreta conjunta, ideada i dissenyada per l'artista ribetà Xus Duran i Castillo. La nova indumentària, que també inclou una gorra i un mocador, es compartirà durant uns anys amb els timbalers que en aquells moments acompanyen els Diables Petits i que després passaran a la Colla Infernal.

Pel que fa el so, els assajos conjunts amb tres dels timbalers més veterans del Ball de Diables (Albert Coll i Reverte "Col", Rafa Artís i López i David Carrera i Valencia) permeten a la colla millorar la seva sonoritat i incorporar diverses cançons, entre les quals n'hi ha dues que el temps ha convertit en clàssics: la *Caiman* i la *Campanera*. També és aquí quan, en favor del rigor històric i musical, a l'emblemàtica *Principal* se la passa a anomenar *El Ball de Diables*, malgrat que pràcticament tothom li segueix dient *Principal*. A aquest canvi de nom se li ha d'afegir la supressió d'alguns tocs i l'alentiment del ritme, clara influència de com es toca a Sitges. És el moment en què els dos primers repicadors de la colla, Adrián Gázquez i Olivares i Aitor Rumín i Caparrós, aprenen les nocions musicals bàsiques per tocar la caixa amb propietat. És a dir: repicant sobre els ritmes que fan la resta de timbals. I també s'afegeix un xiulet que, més enllà de guarniments puntuals, serveix per marcar els principis i els finals de les cançons.

En la part de diables, els canvis es fan esperar una mica més. Però, quan arriben, agafen un ritme vertiginós. El punt d'inflexió és Sant Pere de 1997, quan Francesc Juan i Alcázar i els seus ajudants decideixen fer un pas al costat per deixar que els propis membres de la colla comencin a caminar sols. D'aquesta manera, tot i que es mantenen com a responsables de la colla a nivell institucional, deleguen la responsabilitat de la representació del ball durant les cercaviles a Josep Rius i Roig i Jordi Pascual i Vivó "Xic", que assumeixen els

^
Baixada de Sant Pau de 1999
Autor: David Guillaumes i Comas

"Si imitant el Ball de Diables hem acabat així, imagineu-vos què hauria passat si davant nostre haguéssim tingut la generació dels cherokees".

papers de Llucifer i Diablessa respectivament. D'aquesta manera, ells dos es converteixen en els primers caps de colla i les primeres figures d'aquella generació de diables que havia començat a sortir junta per Sant Pau de 1992.

El fet que la part de diables i la de timbalers ja estiguin pràcticament autogestionades pels mateixos membres de la colla dinamitza els Diables Mitjans i millora la coordinació entre els uns i els altres. És per això que, amb només un any de marge —el que va de 1997 a 1998—, la colla passa a anomenar-se Ball de Diables Mitjans i ho aprofita per renovar els ceptrots, incorporar la figura de l'Àngel i, amb l'ajuda de membres del Ball de Diables, escriure els seus primers versos satírics, que inclouen una part de l'acte sacramental de 1913.

La incorporació de l'Àngel, que completa el trio de figures, és més significativa del que intueix la colla en un primer moment. En un context en què els Diables Mitjans tenen com a clara referència el Ball de Diables, la colla gran havia recuperat la figura celestial coincidint amb la seva reestructuració. Durant els primers anys, a més, l'havia tret a cercaviles i correfocs

Cercavila d'estrena dels nous vestits del Ball de Diables Mitjans (19 de juny de 1999)
 Autora: Enriqueta Roig i Pascual

tirant foc. No és d'estranyar, doncs, que la colla mitjana acabi prenent com a seu aquest model, amb la particularitat que, anys després, el mateix Ball de Diables el rectificaria en comprovar que no s'adeia amb el dels balls de diables d'arrel tradicional.

Sigui com sigui, el primer Àngel dels Diables Mitjans és Yago Rodríguez i van der Wel, que també es converteix en el primer membre de la colla que surt amb capa. És aquí quan es posen les bases per crear un nou vestuari unificat per a tots els diables i timbalers, que suposarà que els diables penguin per sempre més la històriques cassagues ribetanes per passar a portar capes com el Ball de Diables (una decisió que, més enllà dels motius estètics, també volia evitar en el seu moment que els diables de la colla gran es passessin la maça per sota les cames). Els nous dissenys, tant de les capes i els pantalons de sac com de les samarretes, són obra del timbaler de la colla David Salido i Martí, mentre que Manel Font i Milà hi aporta la seva pinzellada artística per fer-los pictòricament viables. Tot el material de sac el confecciona Fina Albareda i Miret, amb

Després de la cercavila d'estrena dels nous vestits del Ball de Diables Mitjans (19 de juny de 1999)
 Autora: Enriqueta Roig i Pascual

qui la Colla Jove ha mantingut una estreta col·laboració fins a dia d'avui.

La naixent autogestió de la colla estableix el pagament d'una quota extraordinària per finançar aquest nou vestuari, a la qual s'hi afegeix el sorteig d'una panera amb què els membres de la colla tenen l'oportunitat de recuperar una part dels diners invertits. L'estrena de la nova indumentària es fa els dies previs a Sant Pere de 1999, en una petita cercavila de foc en la qual també hi participen els Diables Petits de Vilanova.

El canvi de vestits va lligat a un segon canvi de ceptrots, que ja imiten els del Ball de Diables: el rectangle romboide amb punxes de ventall per al Lluçifer i la silueta de l'escut de Ribes per a la Diablessa. Poc després, també s'incorporen uns nous timbals comprats per l'Ajuntament, pintats amb unes flames vermelles que, a partir d'aquell moment, ja passen a ser una de les icones gràfiques més representatives de la colla.

Aquest període s'allarga durant pràcticament dos anys més, en els quals els Diables Mitjans es consoliden com a grup. És un moment en què, més que canviar la colla, canvien els seus membres. Bona part de la generació de 1984 comença a marxar de manera progressiva i, en lloc seu, hi entren diables i timbalers que a dia d'avui són dels membres més veterans de la colla (Oriol Riera i Arnaiz, Eduard Mata i Sanabra, Jordi Noguer i Arrebola o Eduard Cumelles i Barbarà). Tot sembla seguir el seu curs natural, fins que una decisió inesperada precipita els esdeveniments. Després de la Festa Major de Sant Pere de 2001, el cap de colla de diables convoca el de timbalers a una reunió. Ningú no ho sap, però s'aproximen canvis importants.

Cercavila d'estrena dels nous vestits del Ball de Diables Mitjans (19 de juny de 1999)
 Autora: Enriqueta Roig i Pascual

"Aquests sí que van ser els més intel·ligents de tots. Més val una retirada a temps que un parell de festes majors senceres amb la Colla Jove".

Diablers de Ribes Colla Jove

Escut dissenyat per Lluís Pascual i Espada | Merlí Güell i Roviralta

Del canvi de caps de colla, al canvi de mentalitat (2001-2002)

Juliol de 2001. Ribes té un model de ball de diables que només contempla una sola colla adulta: el Ball de Diables, reestructurat set anys abans. Aquest sembla el camí a seguir o, com a mínim, encara no hi ha ningú que plantegi una opció alternativa. Mentrestant, el panorama de les colles menors d'edat no acaba d'estar del tot definit. D'una banda, els Diables Mitjans tenen el gruix dels seus membres entre els 16 i els 17 anys, i tots ells són ben conscients que s'apropa un final d'etapa, que arribarà amb l'obtenció de la majoria d'edat.

De l'altra, la Colla Infernal ocupa l'espai dels 10 als

14 anys, i els seus membres –igual que els Diables Mitjans en el seu moment– ja comencen a autogestionar-se i a definir el seu propi estil. Finalment, en l'apartat infantil, la històrica colla dels Diables Petits comparteix segment d'edat amb la nova colla dels Dimonis de Ribes, creada amb una estètica calcada a la del Ball de Diables.

En aquest context, el que fins aleshores havia sigut cap de colla i Llucifer dels Diables Mitjans, Josep Rius i Roig, anuncia que deixa la colla per passar al Ball de Diables. Darrere seu, també l'acompanyen tres peces clau de la colla d'aquells anys: Jordi Pascual i Vivó "Xic" de la part de diables i Andreu Castro i Teixidó i Marçal Juan i Llaó de la part de timbalers. El salt s'entén de manera natural a la colla, si bé aquesta marxa conjunta es produeix de manera selectiva i abans de l'edat que pertoca a causa d'un evident rerefons d'afinitats personals amb els membres de la colla gran.

Seguint el funcionament de la majoria de balls populars d'aquella època, en què el cap de colla cedeix el seu lideratge a un altre membre a partir d'una decisió personal, l'escollit pel mateix Rius és Isaac Domínguez i Falguera, un dels diables més implicats i motivats de la colla en aquell moment. Altres persones que fan un pas endavant en aquest relleu són Lluís Pascual i Espada a la part de diables i Merlí Güell i Roviralta a la de timbalers, que s'afegeixen a l'únic supervivent dels antics responsables: Magí Fortuny i Poch.

Aquest canvi d'etapa als Diables Mitjans s'escenifica amb una reunió a la plaça del *Tiburón*, en la qual Josep Rius manifesta la seva voluntat de què la colla segueixi funcionant el millor possible i sense perdre cap dels elements folklòrics i organitzatius que ha anat incorporant en els darrers anys. Exemple d'això és que els versos de Sant Pau de 2002, quan ell ja no surt a la colla, encara porten el seu segell.

Més enllà de la marxa de quatre membres veterans que fins aleshores assumien responsabilitats a la colla, aquest fet provoca una reflexió interna sobre quan i com serà el pas de la resta d'integrants dels Diables Mitjans al Ball de Diables.

Després de la Baixada de Sant Pau de 2001
Autor: Magí Fortuny i Albareda

Versos de Sant Pau de 2016
Autor: Miguel León i Naranjo

"Ui... quina casualitat! Tots quatre eren dels Xulius. No estareu pas insinuant que la colla gran i els cliques tenen alguna cosa a veure, oi?"

Hi cabrà tothom?
S'acceptarà
tothom? I la
pregunta clau: els
membres de la
colla volen deixar
de ser un col·lectiu
sobirà per entrar-
ne a un altre i
adaptar-se al seu
funcionament?

Les respostes són
diverses i no tothom té
una opinió definida però,
mica en mica, la idea
que va prenent més cos
—tot i que no se sap ben
bé com es podrà dur a
terme— és mantenir-se
com a colla pròpia i ser
amos de les pròpies
decisiones. En aquest
moment d'impàs,

hi juga un paper clau el nou cap de colla, Isaac Domínguez, que aposta clarament per convertir els Diables Mitjans en la segona colla adulta de Ribes. L'acceptació d'aquesta idea acaba sent unànime, fins al punt que fins i tot als més escèptics de la colla els motiva més seguir evolucionant com a grup propi abans que no pas intentar integrar-se al Ball de Diables a títol personal. Els factors que ajuden a entendre aquest clam col·lectiu són bàsicament dos. D'una banda, la sensació que el Ball de Diables no tindrà espai per a tots els diables i timbalers que hi volen entrar i, per tant, que no tothom tindrà garantida la seva continuïtat. De l'altra, la sensació que el tarannà de les dues colles és cada vegada més diferent i, per tant, que la millor manera de mantenir l'estil propi és continuar estructurats com una mateixa colla.

La materialització
de la Colla Jove
com a segona
colla de diables
adulta de Ribes es
produeix al llarg de
2002.

Durant aquell any,
a nivell extern, la colla
se segueix projectant
com a Diables Mitjans.
Però, de portes endins,
tothom ja està treballant
en la seva transformació.
Les prioritats dels nous
responsables són dues:

definir l'estètica que haurà de tenir la nova colla (el nom, l'escut, el disseny de la indumentària i del material...) i, a la vegada, intentar obtenir el vistiplau per poder sortir a l'única cercavila en què encara no es participa: el Correfoc.

Aquesta conversió de Diables Mitjans a Colla Jove es desenvolupa d'una manera molt a la ribetana: és a dir, sense l'aprovació ni la negativa de ningú. Tant és així que, a nivell intern, els membres més actius de la colla ja acorden el nom (proposta de Magí Fortuny i Poch), els dissenys que s'estamparan a la

Baixada de Sant Pau de 2001
Autor: Magí Fortuny i Albareda

nova indumentària (obra de Lluís Pascual i Espada i Merlí Güell i Roviralta) i la reivindicació per poder sortir al Correfoc (liderada per Isaac Domínguez i Falguera) sense haver-se adreçat prèviament a la Comissió de Festes o a la Regidoria de Cultura. El més probable és que ni la Comissió ni la Regidoria coneguessin la intenció dels Diables Mitjans d'esdevenir una colla adulta però, en qualsevol cas, tampoc no fan cap altra proposta ni manifesten cap voluntat per intentar resoldre el futur d'una colla adolescent que ja té tots els seus membres a les portes de la majoria d'edat.

Aquest fet, sumat a l'absència d'un organisme específic que reguli la participació dels balls populars a la Festa Major —com ara sí que ho fa l'Assemblea de Balls Populars—, provoca que, per poder sortir al Correfoc, Isaac Domínguez insisteixi directament i de manera persistent a Xavier Coll i Pascual “Peco Xic”, que s'encarrega de la distribució de la pólvora entre les colles de foc de Ribes i, en tant que cap de colla del Ball de Diables, també és un dels principals organitzadors del Correfoc conjuntament amb els responsables del Drac de Tres Caps.

La primera vegada que es demana és a finals de 2001 per sortir al Correfoc de 2002, però la resposta d'en Peco és negativa amb l'argumentació que els membres de la colla encara no són majors d'edat. No passa res: la voluntat de sortir al Correfoc és molt ferma. Per això, al llarg de l'any 2002, mentre la Colla Jove es va construint a nivell intern, Isaac Domínguez reitera continuadament aquesta intenció. Al final, el vistiplau definitiu d'en Peco arriba a la tardor de 2002 per poder sortir al Correfoc de 2003. Un Correfoc en el qual, això sí, a la colla encara no se li permet ni formar part de l'organització, ni convidar una colla de fora, ni rebre la mateixa quantitat de pólvora que el Ball de Diables.

Però tant se val. L'autorització per sortir al Correfoc és rebuda amb eufòria dins la colla. **Sense ser-ne conscient, la validació d'en Peco acaba legitimant com a colla adulta aquells diables i timbalers que internament ja s'han constituït com a Diables de Ribes Colla Jove.** I és que el Correfoc és l'únic acte de la festes majors d'aquells anys en què només hi poden participar les colles adultes (en aquest cas, òbviament, només les de foc). Ja no hi ha marxa enrere. La Colla Jove ja ha nascut oficiosament. Ara toca estrenar-se i demostrar que s'està a l'alçada.

**Cercavila del Castell de Focs
de Sant Pere de 2002**
Autor: Magí Fortuny i Albareda

*“A veure si ho entenc: en Rius
escull l'Isaac com a cap de colla
i en Peco ens legitima com a colla
adulta? Quan això se sàpiga, n'hi
haurà més d'un que ja no podrà
dormir tranquil”.*

De la flama
de la nova colla,
a la flama
del carro vell
(2003-2004)

Gener de 2003. Els Diables Mitjans ja són història. Malgrat que la colla s'havia creat amb el propòsit de perdurar en el temps, aquesta desapareix i els seu lloc l'ocupa la Colla Infernal, que ja havia reemplaçat aquesta generació de diables i timbalers quan van marxar dels Diables Petits. Així les coses, en un fred dissabte de 18 de gener, la colla es prepara per a la seva primera sortida oficial com a Colla Jove: el tant anhelat debut al Correfoc de Ribes. Massa bonic per ser veritat.

Versos de Sant Pere de 2004
Autor: Magí Fortuny i Albareda

Després d'un any i mig insistint vehementment per participar-hi, la colla arriba tard.

La reacció no es fa esperar: membres veterans del Ball de Diables esbronquen els caps de colla, que no tenen més remei que

acceptar-ho i admetre l'error. És la primera amonestació pública que rep la colla. No serà pas l'última. Una setmana més tard, en els versos de Sant Pau, la Colla Jove respon amb un sarcasme que acabarà sent marca de la casa amb el pas dels anys. Primer, enfotent-se'n sense contemplació d'ella mateixa. I després, com qui no vol la cosa, recordant al Ball de Diables que, si es tracta de puntualitat, potser que els seus membres en prenguin nota de cara a la Matinal. Aquell Sant Pau de 2003, a part de renovar una part de la indumentària i de posar el nou escut als fulls dels versos, la nova Colla Jove no fa cap acte de presentació com a tal. Un fet representatiu de què els seus membres no l'entenen com la creació d'una nova colla, sinó com l'evolució natural a colla adulta de la lleva que anteriorment s'havia anomenat Diables Mitjans i Diables Petits. A tall anecdòtic, el programa de Festa Major no recull aquesta nova denominació fins a l'any 2005. Res sorprenent en aquella època, en què les errades en el llistat de balls populars i els noms dels seus caps de colla eren habituals.

Després de la Sortida d'Ofici de Sant Pere de 2004
Autor: Magí Fortuny i Albareda

"Això ho dieu perquè l'única vegada que posen el nom d'en Rius com a cap de colla dels Diables Mitjans és, justament, l'any en què ja ha marxat al Ball de Diables? O per una altra de les múltiples errades?"

A diferència del Ball de Diables, que en el moment de la seva reestructuració ja té molt clar que vol seguir el model de les colles centeràries del Penedès i el Camp de Tarragona, la nova Colla Jove encara ha de construir la seva identitat. Així, tot i haver begut d'aquesta influència tradicional i haver incorporat molts d'aquests aspectes en la representació del ball, la personalitat de la nova colla s'anirà bastint progressivament. Aquesta es veurà influenciada per l'experimentació constant, la voluntat majoritària dels seus membres de crear un estil diferenciat del Ball de Diables i, en certs moments, l'absència d'una reflexió profunda sobre aspectes folklòrics del propi ball. La millor prova d'això és la compra d'unes màscares que els diables utilitzen durant dos anys i que, mica en mica, acaben caient en el desús.

A nivell organitzatiu, les primeres decisions de la colla serveixen per reforçar l'estructura col·lectiva: el pagament d'una quota ordinària de caràcter anual —en aquell moment, de 15 euros— i l'adquisició de material comú per anar substituint de manera progressiva el que era propi de cadascú. A la part de diables,

aquesta primera etapa com a Colla Jove està molt marcada pel tarannà del seu nou cap de colla i Lluçifer. És aleshores quan el lideratge apassionat i impulsu d'Isaac Domínguez i Falguera comença a ser objecte de debat tant a dins com a fora de la colla, convertint-lo públicament –i no sempre de manera ponderada– en el principal responsable de l'actitud irreverent i provocadora que va caracteritzant, cada vegada més, aquell grup de diables.

Pel que fa els timbalers, el canvi de Diables Mitjans a Colla Jove estimula el traspàs de molts d'ells a la part de diables, que s'intenta compensar amb el reforç d'uns quants timbalers que fins aleshores acompanyaven la Colla Infernal (Ignasi Fortuny i Poch, Adrià Ferret i Díaz i Toni Conejero i Aguilar). Però no n'hi ha prou. De fet, aquesta situació, sumada a l'inici de l'època universitària (amb exàmens enmig de les dues festes majors) i a la marxa de dos dels repicadors que hi havia fins aleshores, deixa la part musical seriosament tocada. La Festa Major de Sant Pere de 2003 se salva amb una desena de timbalers, quantitat més que suficient per a moltes colles de diables però bastant justa per al que venien sent les colles ribetanes des de la reestructuració de 1995. La situació es redreça durant el 2004 a partir de dos factors

Correfoc de les Corts (8 de maig de 2004)
Autor: Magí Fortuny i Albareda

Versos de Sant Pere de 2004
Autor: Magí Fortuny i Albareda

decisius: la incorporació dels que avui en dia encara representen el gruix de timbalers més veterans de la colla (Núria Barroso i Vázquez, Siscu Torres i Aguilera i Carol Espitia i Molina) i el retorn d'Andreu Castro i Teixidó any i mig més tard d'haver marxat al Ball de Diables, que torna a la colla on havia tocat sempre després de veure que queda constituïda definitivament com a segona colla adulta.

Aquesta és l'època en què la colla comença a fer actuacions més enllà dels dies estrictament de Festa Major.

La primera sortida oficial fora de Ribes és el maig de 2004 a les Corts, que també és la primera colla convidada al Correfoc de Ribes per Sant Pau de 2005. Tot i així, l'actuació tristament més recordada

d'aquell moment té lloc un any abans durant la Festa Major de Puigmoltó. La colla, que ja havia participat durant diversos anys a la cercavila de Sant Jaume com a Diables Mitjans, s'estrena per primer cop amb la seva nova denominació duent a terme una actuació que aixeca molta polseguera. Per part de diables, només s'hi presenten tres membres i, durant la cercavila, s'enfilen repetidament pel mobiliari urbà

"Es veu que qui va cremar el carro és un dels autors d'aquesta separata. Una pisteta: és el que pitjor toca el timbal de tots tres. I no... no és en Magí".

Cercavila de Vigília de Sant Pere de 2005
Autora: Teresa Alsina i Ferret

mentre tiren carretilles i s'encenen ells mateixos dues maces alhora. Una actitud que recorda les actuacions dels diables ribetans d'altres èpoques i que provoca la reacció irada d'alguns veïns i, fins i tot, d'altres colles participants a la cercavila (com la colla infantil de la Colla Vella de Diables de Sitges). La tarda acaba amb la Comissió de Festa Major de Puigmoltó vetant la presència de la Colla Jove a les cercaviles de Sant Jaume.

L'episodi de Puigmoltó, malgrat ser un cas aïllat, sí que és representatiu d'una època en què costa veure els límits del que està permès, amb una organització caòtica que recorda una carretilla que s'escapa de la maça i va de banda a banda sense control. Una carretilla que acaba esclatant per Sant Pere de 2004 de la manera més fortuïta i desgraciada possible. **Just abans de començar la cercavila de després del Castell de Focs, l'espurna d'un botafoc cau dins el carro de la colla i el fa cremar en qüestió de segons, davant el temor dels allí presents i el desconcert de la gent que, des de la llunyania, observa aquella gran bola de foc.** Per sort, ningú no acaba prenent mal. Però aquell incident acaba marcant un abans i un després en la Colla Jove.

De la democràcia, a les discrepàncies internes (2005-2007)

Estiu de 2004. L'incident del carro deixa la colla tocada. Si bé és cert que les mostres de suport també hi són des del primer moment (començant pel Ball de Diables, que cedeix part de la seva pólvora per acabar la cercavila en condicions), també hi ha qui aprofita aquell lamentable incident per rendir comptes a la Colla Jove per actituds que no són del seu grat i que s'han produït en festes majors anteriors. Alguns, fins i tot, demanen obertament que no se la deixi sortir mai més.

Sortida d'Ofici de Sant Pere de 2015
Autor: Cristian López i Ferré

Davant d'aquesta allau de crítiques, en el si de la colla es genera un sentiment de pinya en què ningú assenyala ningú, ja que tothom se'n sent corresponsable. Però, a la vegada, un sentiment de mala consciència perquè, si bé la colla té clar que l'incident ha sigut fortuït, també admet que els comentaris rebuts tenen una part de raó pel que fa referència a certes actituds durant les cercaviles. Amb tota probabilitat, és el moment de tots aquests anys en què els ribetans i ribetanes han tingut una percepció més negativa de la Colla Jove.

Però, lluny d'amagar-se o enfonsar-se, alguns dels seus membres fan un pas endavant per reconduir la situació. El primer que cal fer, òbviament, és aconseguir un carro nou. Un repte que implica que aquestes persones s'hagin d'anar trobant amb regularitat durant els mesos següents. En aquest equip ja no hi ha ni Isaac Domínguez i Falguera, que se'n va durant un temps fora de Ribes per motius personals i laborals, ni Lluís Pascual i Espada

Després de la 1a Timbalada de Sitges (2 de juliol de 2006)
Autor: Magí Fortuny i Albareda

"Es comenta que, des d'aquell dia, un membre de la Colla Jove va cada nit fins a casa seva per cantar-li una cançó de bressol a cau d'orella abans d'anar a dormir".

i Merlí Güell i Roviralta, que ja han deixat la colla. Els integrants del nou grup de treball són Gerard Puig i de Miguel, Humbert Rosell i Giralt, Oriol Riera i Arnaiz de la part de diables i Magí Fortuny i Poch, Carles Garcia i Vila i Andreu Castro i Teixidó de la part de timbalers, que també reben l'ajuda d'altres col·laboradors ocasionals. Aquest nou equip s'organitza sense cap jerarquia establerta i s'autoanomena La Cúpula de manera paròdica.

Per poder assumir econòmicament la compra del carro, s'aposta per una campanya que avui recordaria el micromecenatge: demanar als comerciants de Ribes un petit donatiu –no superior als 10 euros– a canvi d'una nota d'agraïment que la colla reparteix junt amb els versos de Sant Pau de 2005. Més enllà de la gratitud, aquells versos també són els primers en què la Colla Jove fa una posada en escena diferent, portant pancartes amb missatges satírics i, fins i tot, una en què s'hi llegeix "Jo sóc l'imbècil que vaig cremar el carro". Una manera burlesca de riure's de si mateixa però, al mateix temps, de reivindicar la no criminalització d'una manera diferent de representar el ball per un fet accidental i concret.

Aquell estil teatralitzat a l'hora de representar els versos estableix una dinàmica que, amb menys o més encert, la colla ha mantingut des d'aleshores, en la qual s'hi incorporen des de petits sainets posant-se màscares dels polítics del moment, fins a cantar cançons, afegir efectes sonors, fer participar altres colles o aprofitar el tríptic per encabir-hi gags que no tenen estructura de vers.

D'aquella època, els dos moments més recordats són les primeres cançons incorporades a la representació dels versos, interpretades per Gerard Puig i de Miguel a la plaça de la Vila. La primera –i segurament la més impactant– és quan puja fins al balcó de l'Ajuntament per cantar-li a l'alcalde Josep Antoni Blanco i Abad una versió de l'himne d'Espanya en la qual se l'acusa d'autoritari per la seva actitud vers Ribes durant la majoria absoluta del PSC. Una acció de la qual no en consten precedents i que els allí presents viuen entre l'entusiasme i la incredulitat. Fins i tot, també dins la mateixa colla: i és que no tothom era coneixedor del que estava passant i els que havien planificat l'acció tampoc no les tenien totes de què s'acabés fent. El segon moment

estel·lar és quan el mateix Gerard Puig canta una versió de la cançó *Apatrullando la ciudad*, del Fary, en honor a la jubilació de l'emblemàtic agent de la Policia Local José Fernández i Lizana, conegut popularment com a 007.

Aquestes aportacions extra als versos demostren que, paral·lelament al procés de recuperació del carro, les reunions periòdiques de La Cúpula i l'afinitat personal dels seus membres propicien les condicions necessàries per planificar altres aspectes de la Festa Major i replantejar l'estructura organitzativa de la colla. A la pràctica, això es tradueix en unes cercaviles i uns versos més ben preparats i, especialment, en el convenciment generalitzat que la colla no es pot seguir organitzant únicament a partir d'uns caps de colla que ho gestionin tot. Enmig d'aquest debat, i quan sembla que el moment més difícil arran de la crema del carro ja s'ha superat, l'elecció de qui representarà el paper del Lluçifer durant les cercaviles serà l'inici dels tres anys més convulsos de la història de la colla.

Tot comença quan, poques setmanes abans de Sant Pau, Isaac Domínguez torna a Ribes i reclama el seu paper com a Lluçifer. Segons

Correfoc de Ribes de 2007 (20 de gener)
 Autora: Pilar Coll i Garcia

la seva versió, abans d'anar-se'n, ell mateix designa Humbert Rosell i Gerard Puig com a caps de colla (i com a Lluçifer i Diablessa respectivament) però només de manera provisional fins que tornés. En canvi, tant Humbert Rosell com Gerard Puig sostenen que Isaac Domínguez no els designa en cap moment. El marge d'interpretacions, el que sí que és segur és que els membres de La Cúpula, davant de l'absència de l'Isaac i completament desconeguts de si ell havia designat algun substitut o no, animen l'Humbert i en Gerard a assumir els rols de Lluçifer i Diablessa, ja que són dels més veterans a la colla (l'Humbert també hi surt des de Sant Pau de 1992) i també són dels que més s'han implicat en la reconstrucció del carro.

Al final, davant d'aquest enfrontament, Humbert Rosell acaba sortint com a Lluçifer per Sant Pau de 2005 davant del beneplàcit dels altres membres de La Cúpula. Tot i així, el conflicte no queda tancat i **els membres del grup de**

treball entenen que l'elecció del Lluçifer no els pertoca únicament a ells: ha de fer-ho tota la colla i de manera democràtica. Un sistema que la Colla Jove manté fins a dia d'avui, havent-hi incorporat pel camí les altres dues figures (Diablessa i Àngel), així com els caps de colla o els membres de la junta de cada moment.

Aquella nova etapa, encapçalada per Humbert Rosell i Gerard Puig a la part de diables i Magí Fortuny i Carles Garcia a la part de timbalers ja està avalada amb els vots de tots els integrants de la colla i serveix per seguir creixent com col·lectiu.

Entre altres coses, es pren consciència de què els temes transcendents s'han de resoldre respectant la voluntat de la majoria dels seus membres. És en aquesta època quan s'estableix una assemblea ordinària anual, el primer espai en què tothom pot posar sobre la taula la manera d'entendre la colla i els passos que aquesta

ha de seguir tant a les cercaviles com més enllà de la pròpia Festa Major. La celebració de les primeres reunions posa de manifest que hi ha diverses visions sobre el model

“Siguem optimistes: si fins i tot la Colla Jove va ser capaç d'entendre que els problemes es resolen votant, Espanya encara pot sorprendre'ns i aconseguir-ho”.

Sortida d'Ofici de Sant Pere de 2006
 Autor: Joan Rosell i Ricart

de colla que es vol ser i com s'ha de representar el ball de diables. Algunes persones concretes porten aquestes discrepàncies fins a l'extrem, provocant la creació de dos bàndols que, tot i no ser heterogenis en el pensament i el tarannà, creen una divisió interna que marca la colla durant els següents anys i que costa de cicatritzar.

Un d'aquests bàndols, concentrat especialment en els timbalers, és partidari de dotar-se d'unes normes consensuades entre tots que regulin el comportament dels membres de la colla a les cercaviles.

L'altre, defensat sobretot des de la part de diables, segueix apostant perquè els propis membres de la colla s'autoregulin ells mateixos el comportament. Amb un problema afegit: els responsables de diables tenen la mateixa visió que la majoria de timbalers. Això fa que els caps de colla de diables se sentin en minoria entre els seus

i que un bon gruix de diables entengui aquells caps de colla com una imposició dels timbalers. El resultat d'això és que la democràcia acceptada en les votacions no té continuïtat a les cercaviles, on les tensions són una constant a la part de diables. Els punts àlgids d'aquesta divisió entre diables i timbalers són els pressupostos separats de 2007, any en què els timbalers també decideixen anar a una timbalada pel seu compte abans que acompanyar els seus propis diables a un correfoc.

Un altre reflex d'aquest temps turbulent és que l'equip de treball veu com la colla rebutja, de manera democràtica, un reduït decàleg de normes bàsiques relatives al pagament de la quota, la indumentària que s'ha de portar o el comportament que s'ha de tenir a les cercaviles. La conseqüència d'aquest refús és una sensació d'encara més frustració entre els responsables de la colla i que alguns dels seus membres l'acabin deixant, cansats de l'ambient crispat que s'hi respira en moments determinats.

Només hi ha un factor que evita que la colla es trenqui de tot: que tant la majoria de diables com la majoria de timbalers se la senten molt seva. I aquest sentiment de pertinença, malgrat que entès i viscut de manera diferent, és el que els fa romandre junts. Això permet que se segueixi avançant com a colla. Però cal aire fresc. I aquest arriba en tromba a partir de l'any següent.

Cercavila de Vigília de Sant Pere de 2007
Autora: Pilar Coll i Garcia

Tardor de 2007. L'etapa amb Humbert Rosell i Giralt i Gerard Puig i de Miguel com a caps de colla arriba al seu final. Hi té molt a veure l'arribada a la colla de tota una generació de diables i timbalers procedents de la Colla Infernal. La impossibilitat de convertir-se en la tercera colla adulta de Ribes els obliga a triar, si és que volen seguir exercint com a diables o timbalers, entre el Ball de Diables i la Colla Jove. I, al final, pràcticament tota aquella fornada acaba a la Colla Jove. A part d'afinitats personals i proximitat d'edat, també hi ha un cert paral·lelisme entre les dues colles: són col·lectius autogestionats des de la seva etapa adolescent i porten fins a l'extenuació el ballar dels diables i el tocar dels timbalers.

Aquella incorporació massiva provoca, d'entrada, un replantejament del cens, que no té més remei que augmentar en una proporció que encara es manté vigent: 40 diables i 40 timbalers.

Però el canvi més significatiu és que aquell grup de diables i timbalers basat en la generació de 1985 passa a ser una colla molt més heterogènia i transversal. Els infernals també canvien l'equilibri de forces dins la colla, decantant la balança cap als partidaris de l'autoregulació, que

fins aleshores estaven en minoria. A més, la seva entrada és una font d'energia que traspasa la representació del ball i que permet als responsables del moment engegar iniciatives que van més enllà de la pròpia Festa Major.

Aquella època suposa l'inici de nous reptes per a la colla, en un context també de canvis al conjunt de la Festa Major. La Comissió de Balls Populars, tres anys després de la seva creació, culmina un intens treball per reformular i regular les festes majors ribetanes. Les seves propostes, votades en assemblees en les quals totes les colles hi tenen dret a veu i vot, suposen l'aprovació d'un nou protocol que, entre altres mesures, diferencia i separa per primera vegada les cercaviles adultes de les

Cercavila de Vigília de Sant Pau de 2009
Autor: Anton Milà i Muntané "Pinzell"

infantils. També és aleshores quan les cinc colles de diables existents a Ribes pacten un nou model organitzatiu —encara vigent avui en dia— perquè tots els segments d'edats quedin coberts de manera permanent i estipulant un màxim de dues colles adultes. La consolidació de la Comissió de Balls Populars va lligada a la mort paral·lela i anunciada de la Comissió de Festes, que ja feia temps que havia perdut el paper organitzatiu dels seus orígens, a principis dels anys noranta.

A nivell intern, l'embranchida del nou equip de treball —format per Oriol Riera i Arnaiz, Magí Fortuny i Poch, Eduard Mata i Sanabra i Manel Enríquez i Almiñana, amb la col·laboració intermitent d'Isaac Domínguez i Falguera— ajuda a rebaixar les tensions internes i a trencar amb els personalismes d'anys anteriors, fent de nexa d'unió entre els dos bàndols creats en l'etapa prèvia. És un grup encara encaçalat per la generació de 1985 i que planteja un nou dilema: la colla ha de representar únicament el ball de diables o també ha d'incorporar actes que complementin la seva participació a la Festa Major? La pregunta fa reviure l'antic escenari dels dos bàndols, també representats pel gran gruix de diables (partidari de fer més activitats) i el de timbalers (que prefereix no fer res al marge de sortir per Festa Major o, si més no, no fer res fins que els aspectes folklòrics estiguin més consolidats).

Al final, l'opció que s'aprova democràticament, any rere any, és la d'enriquir la Festa Major més enllà de les cercaviles tradicionals. Alguns exemples de la implicació d'aquest període i del debat que s'acaba d'encetar són el Trakasound, les Barraques, el Correbars, la Timbalada de Convit al Pregó o oficialitzar el toc de timbals a sota les voltes de la plaça de la Vila. Tot això, al costat d'activitats que no acaben de quallar, com l'extinta Diada de Balls Populars, una pàgina web inacabada que només dura tres anys o l'elaboració del primer document que s'envia a la Comissió de Balls Populars per obrir un debat sobre el model de Festa Major.

Simultàniament, la colla també evoluciona: nova samarreta pels diables i nou polo pels timbalers (elaborats per l'empresa ribetana Montgràfic), nous ceptrots (amb la forma del Castell per al Llucifer, de l'ermita de Sant Pau per a la

▲
Cercavila de Vigília de Sant Pau de 2009
Autor: Anton Milà i Muntané "Pinzell"

▼
Cercavila de Vigília de Sant Pau de 2015
Autor: Cristian López i Ferré

L'apunt del Llucifer
"Encara no sé per què ens vam queixar ara fa tres festes majors. Si la Comissió només ha trigat set anys en prendre's seriosament la nostra proposta".

Diablessa i d'una creu per a l'Àngel), nou marxandatge (amb samarretes com la Ribes Old School o A Fondu per la Vella), l'entrada a l'univers de les xarxes socials i la constitució en entitat. En aquest últim cas, el pas endavant a nivell administratiu respon a la necessitat de tenir assegurances per poder fer sortides fora de Ribes i a la intenció d'entrar com a membre de ple dret a la Federació de Diables i Dimonis de Catalunya, acompanyades de la possibilitat de disposar de subvencions econòmiques de les administracions. La primera junta està formada per Oriol Riera i Arnaiz com a president, Isaac Domínguez i Falguera i Magí Fortuny i Poch com a vicepresidents de diables i timbalers, Eduard Mata i Sanabra com a secretari, Jordi Mestre i López com a tresorer i Josep Bertran i Rozada "Pepi", Gerard Mallandrich i Miret, Núria Barroso i Vázquez i Sara Cayuela i López com a vocals.

Aquesta nova configuració no altera l'organització interna de la colla, que se segueix organitzant eminentment a través d'un reduït equip de treball, però sí que provoca un fet fins aleshores insòlit: l'escollit democràticament com a cap de colla i president (Oriol Riera)

Baixada de Sant Pau de 2015

Font: Cristian López i Ferré

no és el mateix que l'escollit democràticament com a Lluçifer (Isaac Domínguez). Són anys de plena ebullició i el ritme de treball és frenètic. Moments d'inquietuds, reflexió i noves iniciatives (en algunes d'elles, buscant la complicitat amb altres col·lectius del teixit associatiu ribetà). Però no tota la colla avança al mateix ritme. Tot i que les bases d'aquelles activitats paral·leles es debaten i s'aproven en assemblea, els encarregats de crear i liderar tots els actes són els membres del grup de treball, que es reuneixen una vegada per setmana durant gairebé tot l'any, mentre que el gran gruix de la colla només s'implica, en el millor dels casos, quinze dies abans de cada Festa Major. Això fa que la imatge projectada de portes enfora sigui contradictòria i irregular.

Els millors exemples d'aquesta contrarietat es viuen durant la recitació dels versos, en un període en què l'execució del ball parlat de la Colla Jove està en constant evolució. Hi ha anys que surten més lluïts i altres que segurament no tant, però sempre des de l'aportació de nous elements i prioritzant el contingut humorístic per davant de qualsevol estructura formal. Per

Cercavila de Vigília de Sant Pau de 2012
Autor: Anton Milà i Muntané "Pinzell"

Sant Pau de 2010, després de la projecció de la minipel·lícula *La Conquesta de Ribes*, ideada i preparada durant dos mesos pels membres de l'equip de treball i culminada amb una posada en escena trencadora que deixa la plaça Marcer envoltada de bengales, els versos satírics es reciten de manera poc entenedora i amb una actitud que no està a l'alçada del moment. La fita d'aquell vídeo suposa una injecció de moral però, al mateix temps, el plantejament de dos dubtes: si encara s'accentua més la diferència d'implicació dels responsables de la colla respecte la resta de membres i si la colla es pot permetre aquestes escenificacions tan plàstiques quan encara no té dominats certs aspectes bàsics del propi ball, com és el cas de la recitació dels versos.

Les contradiccions són evidents, però no impedeixen a la colla viure el seu moment més dolç com a col·lectiu. Això sí, **aquest clímax creatiu segueix depenent en excés de la inspiració personal dels seus responsables.** No hi ha una estructura de colla prou sòlida i consolidada com per assegurar un mínim funcionament en cas que aquestes persones

no hi siguin. El temps passa i, per diversos motius, els responsables de la colla ja no poden –ni volen– oferir el mateix nivell de dedicació. Engagar projectes té molt de mèrit. Mantenir-los en el temps, encara més.

"D'això... una pregunteta de no-res: entre els responsables d'aquell moment hi havia l'Oriol i en Magí, oi? Ui... però si també són els que escriuen aquesta separata, no? No hay más preguntas, señoría!"

Cercavila de Vigília de Sant Pau de 2012
Autor: Anton Milà i Muntané "Pinzell"

Del nou cicle,
a la situació
límit
(2013-2016)

*“Més que no tenir consciència
de la feina que hi ha al darrere,
el problema de la Colla Jove
potser és que la gent no té
consciència... en general”.*

Tardor de 2012. Després d'un any en què els més implicats amb la colla intenten forçar un relleu per filosofia i necessitat, s'aconsegueix que alguns membres facin un pas endavant i assumeixin noves responsabilitats. Però no és fins l'any següent, el 2013, que es consolida una nova junta, en la qual, per primer cop, ja no hi ha cap membre de la generació de 1985. A diferència d'anys anteriors, aquesta també és la primera vegada que els membres de la junta són els mateixos que els de l'equip de treball i que un timbaler, Jordi Noguer i Arrebola, acaba sent el màxim responsable de la colla.

Junt amb ell, el nou equip està format per Francesc Pérez i Martínez com a cap de colla de diables, Wenssa Alcántara i Ksouri com a cap de colla de timbalers, Mireia Santervás i Parra com a tresorera, Marina Vivó i Estrada com a secretària i David Milà i Font “Pins”, Maria Saldaña i Ferret, Genís Riera i Serna i Jordi Vendrell i Moreno com a vocals. Tots ells saben que el ritme de dedicació dels anys anteriors és difícil d'assolir i, alhora, perjudicial per a la idea que es defensa d'implicació col·lectiva. Els seus predecessors havien decidit, de manera voluntària, dedicar moltes hores a la colla perquè tot sortís mínimament ben fet. Però això també és contraproduent per a la colla, ja que els seus membres no tenen consciència de tota la feina que hi ha al darrere de cada petita acció: s'han mal acostumat a què les coses s'acabin fent encara que no s'hi impliquin. Per evitar que es repeteixi aquesta situació, la nova junta es dota de grups de treball dividits per

Baixada de Sant Pau de 2016
Autor: Miguel León i Naranjo

Timbalada de Ribes de 2015 (27 de juny)
Autor: Àlex Marcé i Gómez

àrees temàtiques, per tal de distribuir les tasques de manera més específica i entre més gent.

En un primer moment, el nou equip aconsegueix una gestió interna més eficient —amb especial èmfasi de la part econòmica—, es poleix la representació del ball i es reforça la coordinació entre diables i timbalers. La nova

estructura permet alliberar certs membres de la colla, que poden dedicar més temps a la part folklòrica del ball. A la part de diables, per exemple, es preparen noves enceses i es millora la gestió i conservació del material. A la part de timbalers, es renova el model emprat durant els anys anteriors. A banda d'incorporar noves cançons (la *Riera*, el *Vals de Foc*, el *Toc d'Alerta*, l'*Escorxador* o l'*Encesa*), s'aplica un nou model d'aprenentatge basat en la mecànica perquè tots els timbalers sàpiguen tocar amb el mateix patró i sense l'ajuda de cap caixa. Això va acompanyat de la supressió del surdo i els bombos —incorporats uns anys abans per marcar el ritme— i de la reducció de l'ús del xiulet. El colofó a aquest canvi es materialitza amb l'impuls de la Timbalada de Ribes, coorganitzada amb el Ball de Diables, durant

els dies de Barraques i que potencia els tocs més tradicionals dels timbalers de les colles de foc.

El pas del temps, però, desgasta la dinàmica renovada. D'entrada, per la pressió d'haver de mantenir totes les activitats extres que s'han iniciat en l'etapa anterior. I, després, per la dificultat afegida d'haver de gestionar una nova estructura organitzativa –amb la creació de grups de treball– que és més complexa de coordinar. El resultat és una colla que, malgrat els inconvenients, salva tots els seus compromisos, tant els de Festa Major com els paral·lels. Però això, com en etapes anteriors, s'assoleix a costa de l'impuls dels membres de la junta, que encara són percebuts per a la majoria de la colla com els que ho han de solucionar tot.

Sortida d'Ofici de Sant Pere de 2015
Autor: Miguel León i Naranjo

Anada a Ofici de Sant Pere de 2015
Autor: Cristian López i Ferré

Anada a Ofici de Sant Pere de 2015
Autor: Cristian López i Ferré

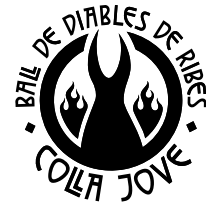
Anada a Ofici de Sant Pere de 2015
Autor: Cristian López i Ferré

La implicació dels diables i timbalers augmenta respecte l'època anterior, però encara hi ha una gran majoria que només s'interessa per venir a tirar coets o tocar el timbal, despreocupant-se de les feines imprescindibles perquè, justament, la Colla Jove pugui seguir sortint tirant coets i tocant el timbal. Encara s'arrossegueu velles dinàmiques no resoltes i, per això mateix, tampoc no s'aconsegueix una regularitat positiva en l'execució del ball. Lligat a aquest factor, els grups de treball perden l'empenta inicial i deixen de funcionar tal com s'esperava, fins al punt que es produeixen descoordinacions importants.

Tot plegat es tradueix en una desconexió progressiva que acaba afectant el funcionament intern i, fins i tot, el caliu de la colla. La primer advertència seriosa són els versos de Sant Pau de 2016, acabats a ultimíssima hora i amb una execució que frega el ridícul. **Hi ha una decepció generalitzada al conjunt de la colla i un fort malestar entre els membres que han participat en l'elaboració dels versos.** La situació comença a fer-se insostenible. Cal trobar-hi remei. Abans no sigui massa tard.

Ball de Diables de Ribes Colla Jove

Escut dissenyat per Daniel Esteve i Carbonell "Cavall"

Sant Pere de 2016. Com ha passat en èpoques anteriors, els canvis no vénen de cop i volta ni perquè sí, però acostumen a haver-hi detonants que n'acceleren el procés. En aquesta última Festa Major d'estiu, se n'ajunten uns quants que fan insostenible la situació.

Sortida d'Ofici de Sant Pere de 2015
Autor: Cristian López i Ferré

El primer apareix a tres dies de la representació dels versos, quan encara no hi ha cap base sòlida escrita per a poder recitar-los en condicions.

Es fa molta autocrítica i, finalment, surt l'amor propi d'uns quants membres que, curiosament, no s'havien implicat mai abans en la preparació dels versos. El resultat és que se salva la situació però, a la vegada, que queda palès que això no pot seguir així. La vella idea de què unes poques persones se sacrifiquen fins l'últim instant perquè tot surti mínimament bé ja no serveix per ocultar una falta d'implicació en la colla i un desinterès pels aspectes propis del ball que són realment preocupants.

Un segon desencadenant succeeix just al finalitzar la Sortida d'Ofici. Mentre la part de timbalers celebra les bones sensacions que ha tingut durant tota la Festa Major, els responsables de la part de diables treuen foc pels queixals perquè la imatge projectada ha deixat molt que desitjar. I la cosa ve de lluny,

La colla no ha escarmentat del que ha passat just el Sant Pau anterior i, davant d'això, es convoca una reunió d'urgència per decidir què s'ha de fer. Per primera vegada en divuit anys, es planteja la possibilitat de no fer el ball parlat.

amb l'afegit que la implicació de la majoria dels seus membres ha sigut nul·la. **Per acabar-ho d'adobar, durant l'encesa del final de la Cercavila de Vigília, la colla crema –arran de la decisió individual i espontània d'un dels seus membres– la porta de l'església.** Precisament, dos anys després que fos advertida per primera vegada per aquest mateix motiu.

La frustració entre els membres de la colla és general i evident. Tot plegat desemboca en una reunió urgent, celebrada la mateixa setmana de Sant Pere. En primera instància, la colla debat com es gestiona la cremada de la porta de l'església, però la reflexió va molt més enllà. La conclusió és que s'ha tocat fons i, particularment, que la part de diables necessita un replantejament total. Els responsables de diables i altres membres de la colla –entre els quals hi ha la majoria dels més veterans– anuncien que, si no es reverteix la dinàmica amb urgència, pleguen en bloc. Per sort, la voluntat de tots els presents és assumir els errors comesos i començar pràcticament de zero per afrontar la situació. La celebració del 25è aniversari dels orígens de la colla, lluny de veure's com una càrrega extra, és interpretat pels membres de la colla com una oportunitat per demostrar-se a si mateixos que la tendència ha canviat de debò.

Durant aquests darrers sis mesos, la colla ha treballat intensament per posar-se al dia, focalitzant els seus esforços en quatre grans aspectes independents però relacionats entre si: una nova normativa de règim intern que reguli el comportament a les cercaviles, una nova organització interna que propiciï el repartiment de tasques i la màxima participació dels seus membres, una revisió de l'execució del ball per a poder representar-lo en plenitud i amb més qualitat i, òbviament, la preparació dels actes del 25è aniversari.

La història demostra que, venint de la Colla Jove, no te'n pots refiar mai del tot. Però la feina feta fins ara sembla indicar que, per fi, s'ha sabut canalitzar l'energia i l'impuls de tots els membres de la colla en una mateixa direcció. Ha nascut el Ball de Diables de Ribes Colla Jove. Si de cas, d'aquí a 25 anys, ja n'hi haurà tres més que us explicaran com ha anat.

"Ja ho advertia aquella famosa pintada: l'única església que il·lumina és la que es troba amb una encesa de la Colla Jove. Bé... potser no era ben bé així, però ja ens hem entès".

Sortida d'Ofici de Sant Pere de 2016
Autor: Anton Milà i Muntané "Pinzell"

Retalls d'un camí imperfecte i genuí

La història de la Colla Jove, com la de tantes altres persones i entitats, s'ha forjat a partir d'un cúmul de circumstàncies, casualitats i contextos concrets. Darrere seu, però, també hi hagut moltes hores de dedicació i una sèrie de voluntats que, des de punts de vista i tarannàs ben diferents, han contribuït a crear una particular manera de viure no només el ball de diables, sinó el conjunt de la Festa Major.

La Colla Jove és una petita *rara habis*. Un dels pocs col·lectius nascuts a Ribes que ha aconseguit trobar el seu propi espai i consolidar-se en el temps sense l'aixopluc de cap altra entitat. Amb gent de tot arreu i les portes sempre obertes. Fent-se amb tothom però no depenent de ningú.

Cercavila de Vigília de Sant Pere de 2015
Font: Arxiu Colla Jove

Poques coses generen tanta unanimitat entre els membres de la colla com l'acceptació que es tracta d'un col·lectiu inequívocament contradictori. Una beneïda paradoxa. Una meravellosa imperfecció. La colla s'ha trobat l'heterogeneïtat des del primer dia. I, més enllà de la complexitat que aquesta ha afegit a la gestió d'un grup ja prou nombrós per si mateix, les diferències internes es van començar a assumir com una realitat i s'han acabat reivindicant com un valor.

A la Colla Jove s'hi ha pogut parlar sempre de tot. Sense condicions prèvies, sense temes tabú i, sovint, sense que això tampoc no servís gaire per avançar com a col·lectiu. Però el cert és que les decisions democràtiques ens han acompanyat al llarg d'aquesta creixença com a persones i com a grup. Potser és aquest fet el que explica que, davant de situacions tan adverses, sempre hagin sortit voluntaris molt diferents entre si disposats a dedicar-hi les hores que fes falta per tirar la colla endavant.

El sentiment de pertànyer a la Colla Jove no es construeix d'un dia per l'altre. Ni s'ha viscut igual entre tots els que n'han format part. Alguns hi van entrar per com ballaven els diables. Altres, per com tocaven els timbalers. I també n'hi ha hagut molts que han anat marxant per raons igual de convincents. Al llarg de tots aquests anys, n'hi ha hagut de més continguts i de més provocadors. De més implicats i de més passius. Però la gran majoria s'han mogut sempre des de la inquietud de voler fer coses i la passió de viure-les amb intensitat.

Escriure aquesta separata ens ha permès furgar en les entranyes de la Colla Jove. Capbussar-nos en el col·lectiu que ens ha vist créixer des de 1992 per analitzar-nos en perspectiva i de manera autocrítica. Un camí efervescent que, des de la distància en el temps i la proximitat amb els fets, ens ha confirmat que som imperfectes però també genuïns. Si més no, que sempre hem volgut ser amos i senyors tant dels nostres encerts com dels nostres errors.

Som hereus de la nostra pròpia tradició. Som la Colla Jove. I portem 25 anys jugant amb foc.

Imatge dissenyada per Daniel Esteve i Carbonell "Cavall"
Eslògan proposat per Magí Fortuny i Poch

"Tot això que dieu està molt bé...
Però, al final, en què quedem?
Fem 25 anys de Colla o com
va la cosa?"

La gratitud de qui se sent agraït

Aquesta separata parteix de l'evident mirada personal dels seus autors però, tot i així, s'ha intentat escriure amb la màxima rigorositat històrica per poder situar en el temps aquests primers 25 anys del que ha acabat sent la Colla Jove. Això no hauria estat possible sense els treballs previs que s'han dedicat al ball de diables i a les festes majors de Ribes. I, sobretot, sense la inestimable col·laboració de gairebé un centenar de persones que, ja sigui amb el seu testimoni oral o amb el seu material audiovisual, han contribuït a explicar aquesta petita porció d'història que, a part de ser la nostra, també ho és de l'evolució del ball de diables a Ribes i del conjunt de la Festa Major. Des de Ribes fins a les profunditats de l'Infern, el nostre agraïment més sincer i etern.

La separata 25 anys jugant amb foc ha sigut possible gràcies...

Als treballs previs:

Programes de les festes majors de Ribes (1977-2016)
Separata de Sant Pere de 1992: *Imatges de la Festa Major*, d'Anton Ferret i Baig i Josep Marcer i Planas
Separata de Sant Pau de 1993: *Els balls de versos a Ribes*, de Xavier Miret i Mestre
Separata de Sant Pau de 1994: *Programes de Festa Major 1968-1993*, de la Comissió de Festes de Ribes
Separata de Sant Pere de 1995: *El Ball de Diables de Ribes*, de Carles Bartra i Torrens, Pere Coll i Milà, Xavier Coll i Pascual i Xavier Miret i Mestre
Separata de Sant Pau de 1997: *25è aniversari del Drac de Tres Caps*, de Sergi Sol i Bros
Separata de Sant Pau de 2002: *50 anys de festes majors a Ribes*, de l'Arxiu Històric del Comú de Ribes
Separata de Sant Pere de 2007: *Petites històries de dracs i diables*, d'Anton Milà i Muntané
Separata de Sant Pau de 2009: *L'ermita i els orígens de la festa*, de Núria Martí i Pagès
Separata de Sant Pere de 2009: *Colla de Diables Petits de Ribes*, de Josep Graells i Ros
Separata de Sant Pau de 2011: *Les ribetanes en la Festa Major*, de Míriam Ojeda i Martínez
Separata de Sant Pau de 2012: *La Baixada de Sant Pau*, de Pere Coll i Milà
Article *Ball de Diables de Ribes* (1985), de Xavier Miret i Mestre, inclòs dins el quadern *Foc i diables*, de l'Escola de Grallers de Sitges
Llibre *Ball de Bastons a Ribes* (2003), de la Colla Gran de Bastons de Ribes
Llibre *Foc en dansa* (2006), de Ramon Vallverdú i Albornà

Als records i vivències de:

Albareda i Marcer, Josep Maria "Borrec"
Alcántara i Ksouri, Wenssa
Alsina i Ferret, Teresa
Arnal i Avinyó, Josep Lluís
Arqués i Farjas, Daniel
Artís i López, Rafa
Bertran i Planas, Josep "Burguera"
Bertran i Rozada, Josep "Pepi"
Bertran i Rozada, Xavi "Burgui"
Coll i Pascual, Jordi "Peco"
Coll i Pascual, Xavier "Peco Xic"
Coll i Reverte, Albert "Col"
Domingo i Casanellas, Albert
Domínguez i Falguera, Isaac
Duran i Gisbert, David
Enríquez i Almiñana, Manel
Font i Ferret, Jordi "Pompi"
Fortuny i Albareda, Magí
Garcia i Vila, Carles
Gázquez i Olivares, Adrián
Gil i Garcia, Belinda
Graells i Ros, Josep
Guasch i González, Àngel
Güell i Roviralta, Merlí
Guillaumes i Mestre, Josep
Guillaumes i Rossell, Pere
Heredia i Nicolás, Txema
Juan i Alcázar, Francesc
Juan i Llaó, Marçal
Laguna i Gandia, Víctor
Marcer i Planas, Josep
Martínez i Garcia de Cort, Manel
Mata i Sanabra, Eduard
Mestre i Escofet, Jordi "Boter"
Mestre i Roig, Nemesi
Milà i Font, David "Pins"
Milà i Muntané, Anton "Pinzell"
Miret i Massó, Carles
Miret i Torrens, Salvador "Tore"
Moragues i Dols, Ramon
Muñoz i Rafel, Miquel
Muñoz i Vicens, Antoni
Noguer i Arrebola, Jordi
Nubiola i Gil, Nico "Pupi"
Parra i Segura, Xavi
Pascual i Espada, Lluís
Pascual i Mestre, Josep "Pepeta"
Pascual i Olivella, Joan "Peli"
Pascual i Puig, Josep
Pascual i Vivó, Jordi "Xic"
Pedrosa i Fernández, Sofia
Plassa i Giralt, Josep
Pérez i Macías, Avelino "Fabelo"
Pérez i Martínez, Francesc
Poch i Carbonell, Eusèbia
Puig i de Miguel, Gerard

Puig i Batet, Xavi
Roig i Pascual, Albert "Betus"
Rodríguez i van der Wel, Yago
Romera i Nicolás, Felipe
Rosell i Giralt, Humbert
Rumín i Caparrós, Aitor
Scuderi i Bedny, Bàrbara
Teixidó i Martínez, Maria Assumpció
Terreu i Hortet, Josep
Torrens i Giralt, Ferran
Torrens i Giralt, Josep
Torrens i Giralt, Salvador
Vidal i Camps, Oriol

A l'ajuda especial i el saber fer de:

Coll i Milà, Pere
Ferret i Baig, Anton
Miret i Mestre, Xavier
Rius i Roig, Josep

Als vídeos i les fotografies de:

Alsina i Ferret, Teresa
Coll i Garcia, Pilar
Fortuny i Albareda, Magí
Juan i Alcázar, Francesc
León i Naranjo, Miguel
López i Ferré, Cristian
Milà i Muntané, Anton "Pinzell"
Roig i Pascual, Enriqueta
Roig i Pascual, Esteve
Rosell i Ricart, Joan
Sauret i Verdejo, Clàudia

A la voluntat més enllà de la feina de:

Pardo i de Diego, Irene
Vidal i Iglesias, Anna

A l'art i el bon gust de:

Pérez i Maldonado, Joan Manel
Pujol i Bonastre, Martí
Vendrell i Moreno, Jordi

I al bon ambient de la que ha sigut la nostra segona primera casa durant aquests mesos:

Albà i Guillaumes, Anton
Almero i Ruz, Carlos
Muñoz i Mestre, Aleix

Al compromís, el talent, la il·lusió i la complicitat de:

Butí, Natàlia

A la paciència (gairebé) infinita de:

Alcántara i Ksouri, Wenssa
Lorente i Legarre, Andrea
Sistané i Caldés, Clara

Il·lustració Joan Manel Pérez i Maldonado

**Pots
criticar-nos
en persona
i també
per Internet**

#25AnysJugantAmbFoc
#FMSantPau17
#SPRibes

@CollaJoveRibes

“Quin dibuix tan
preciós! Sembla mentida
que l’hagi fet algú
del Ball de Diables?”

**L’apunt
del Lucifer**

